



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 297/2018-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť maloletej [REDAKOVANÉ], zastúpenej rodičmi [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], všetci [REDAKOVANÉ], právne zastúpených spoločnosťou IKRÉNYI & REHÁK, s. r. o., Šoltésovej 2, Bratislava, v mene ktorej koná prokurista a advokát JUDr. Viktor Ewerling, PhD., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 112/2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť maloletej [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. augusta 2018 doručená sťažnosť maloletej [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“),

ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 112/2014 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že *«podala dňa 04.04.2014 na Okresnom súde Bratislava III žalobu na porušenie zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) proti*

██████████ (ďalej len „Základná škola“), ktorou sa domáha vydania rozhodnutia o porušení zásady rovnakého zaobchádzania Základnou školou tým, že nebola z dôvodu zdravotného postihnutia prijatá do prvého ročníka štúdia na Základnej škole a tiež tým, že jej neboli zaistené primerané úpravy tak, aby mohla byť vzdelávaná v hlavnom vzdelávacom prúde; Sťažovateľka sa Žalobou zároveň domáha ospravedlnenia zverejnením textu na webovom sídle Základnej školy a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (ďalej len „Žaloba“).

Podaním Žaloby začalo súdne konanie pred Okresným súdom Bratislava III vedené pod spisovou značkou 7C/112/2014 o porušenie zásady rovnakého zaobchádzania (ďalej len „Konanie“).

Okresný súd Bratislava III prerušil Konanie svojím uznesením č. 7C/112/2014-134 zo dňa 05.06.2015 do právoplatného skončenia konania vedeného na Najvyššom súde Slovenskej republiky o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/208/2013-76 zo dňa 03.07.2014 vo veci preskúmania zákonnosti rozhodnutia riaditeľa Základnej školy č. 403/2012 zo dňa 09.05.2012 o neprijatí ██████████ a rozhodnutia odvolacieho orgánu - Spoločného obecného radu Mestskej časti Bratislava - Rača č. ŠÚ/VARG/9998/1621/2013 zo dňa 08.07.2013; pre komplexnosť Sťažovateľka uvádza, že proti uzneseniu o prerušení konania podala odvolanie zo dňa 23.06.2015.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vydal dňa 24.09.2015 rozsudok č. k. 7Sžo/83/2014, ktorým rozsudok Krajského súdu v Bratislave zmenil tak, že rozhodnutie žalovaného (Mestskej časti Bratislava Rača - Miestny úrad) z 08.07.2013 č. ŠÚ/VARG/9998/1621/2013 a rozhodnutie riaditeľa Základnej školy zo dňa 20.05.2013 č. 531/2013 zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. (Obdobie odo dňa 05.06.2015 do 24.09.2015 ďalej len ako „Prerušenie konania“).».

3. Sťažovateľka ďalej konštatovala, že „... Konanie prebieha na súde prvej inštancie už viac ako päťdesiat (50) mesiacov, čo predstavuje neprimerane dlhú dobu, počas ktorej nebol spor meritórne posúdený a rozhodnutý, v čoho dôsledku je Sťažovateľka vystavená zo strany Okresného súdu Bratislava III kontinuálnemu stavu právnej neistoty, a to za situácie, kedy trvá stav diskriminácie voči maloletej Sťažovateľke a kedy sú porušované jej základné práva.

Osobitne poukazujeme na to, že po ukončení Prerušenia konania súd nenariadil vo veci súdne pojednávanie tak, aby na ňom mohli byť zúčastnené sporové strany. V tomto ohľade si dovoľuje Sťažovateľka pre úplnosť poukázať na nesprávny postup súdu, ktorý nedoručil predvolanie na jediné pojednávanie nariadené po Prerúšení konania, na deň 30.03.2016, jej právnenému zástupcovi napriek tomu, že právny zástupca Sťažovateľky informoval súd o prevzatí právneho zastúpenia Sťažovateľky už svojím podaním zo dňa 29.01.2016.

Keďže súd po Prerúšení konania riadne nenariadil súdne pojednávanie, ktoré by malo pre predmetné súdne konanie a jeho ďalší vývoj najmä s ohľadom na vydanie Rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o nezákonnosti rozhodnutia [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] nepopierateľný význam, Sťažovateľka podala súdu žiadosť o nariadenie pojednávania zo dňa 11.11.2016. Napriek uvedenému súd dodnes nenariadil termín konania súdneho pojednávania. Sťažovateľka zároveň poukazuje aj na viaceré telefonické dopyty vykonané zo strany jej právneho zástupcu vo vzťahu k súdu za účelom zistenia aktuálneho stavu súdneho konania a plánovaného postupu súdu; ani táto aktivita právneho zástupcu Sťažovateľky však nezmenila stav neaktivity súdu v súdnom konaní.

Vo vzťahu k postupu súdu po Prerušení konania uvádzame, že súd vykonal voči stranám sporu len tri (3) jednoduché (i to podľa Sťažovateľky nesprávne) procesné úkony v období tridsaťštyri (34) mesiacov, počas ktorých súd svojim postupom nevykonal riadne pojednávanie za účasti sporových strán.“.

4. Na základe uvedeného sťažovateľka v petite navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jej v bode 1 označených základných práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní a prikáže okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov. Sťažovateľka zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 12 000 € a náhrady trov konania v sume 390,50 €.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

7. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné

návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

10. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

11. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

12. Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

13. Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

14. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka nepreukázala, že by využila pred podaním sťažnosti ústavnému súdu účinný právny prostriedok nápravy proti porušovaniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 6 ods. 1 dohovoru (ústavný súd tiež zistil, že

žiadnu sťažnosť sťažovateľky na prietahy v napadnutom konaní na okresnom súde neeviduujú, pozn.), a nepreukázala ani to, že uvedenú podmienku nespĺnila z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

15. Ústavný súd uvádza, že podanie sťažnosti na prietahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) sa zásadne stále považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. I. ÚS 558/2014, I. ÚS 29/2017, ako aj III. ÚS 99/2017).

16. Účinnosť takeého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 116 ods. 2 písm. f) citovaného zákona].

17. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.“. Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky.“.

18. Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom

rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

19. Účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutím príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

20. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti však jednoznačne vyplýva, že proti údajnej nečinnosti okresného súdu sa kvalifikovaným spôsobom – sťažnosťou na prietahy v konaní adresovanou predsedovi okresného súdu – nedomáhala zjednania nápravy, a teda nevyužila svoje zákonné oprávnenie, a okresnému súdu tak vzhľadom na dĺžku samotného konania nedala žiadnu „príležitosť“ na poskytnutie nápravy, t. j. neposkytla mu primeraný čas na odstránenie tvrdého protiprávneho stavu, ktorý mal podľa jej názoru porušiť jej práva zaručené ústavou, ako i dohovorom (bod 1). Zároveň ústavný súd konštatuje, že žiadosť o nariadenie pojednávania z 11. novembra nepovažuje za kvalifikovanú sťažnosť, a teda ani za účinný prostriedok ochrany základných práv sťažovateľky.

21. Uvedené skutočnosti sú dôvodom na odmietnutie sťažnosti sťažovateľky pre jej neprípustnosť (v zmysle § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

22. Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

23. Ústavný súd je štátny orgán (nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti) a v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy môže konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ústavný súd sa preto musí dôsledne riadiť

vymedzením svojich právomocí vyplývajúcich z čl. 125 a nasledujúcich ústavy a ďalej konkretizovaných v zákone o ústavnom súde a pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde môže prijať na ďalšie konanie iba také podanie, ktoré spĺňa všetky náležitosti kvalifikovaného návrhu ustanovené týmto zákonom. Poskytnutie ochrany ústavnosti ústavným súdom však predpokladá splnenie všetkých ústavných a zákonných predpokladov a podmienok konania pred ústavným súdom vrátane splnenia zákonom predpísaných náležitostí sťažnosti (m. m. III. ÚS 663/2014).

24. Ústavný súd v zhode so svojou skoršou judikatúrou považuje za potrebné zdôrazniť, že zmyslom inštitútu splnomocnenia je, že sa udeľuje inej osobe v rozsahu vymedzenom splnomocniteľom, pričom splnomocniteľ uvedeným úkonom dáva tretím osobám najavo, v akom rozsahu ho splnomocnená osoba zastupuje (m. m. I. ÚS 607/2017, I. ÚS 257/2017, I. ÚS 490/2017).

25. Sťažovateľka spolu so sťažnosťou doručila aj splnomocnenie, ktorým bol advokát splnomocnený na zastupovanie *„pri uplatnení nároku a v konaní o tomto nároku na náhradu škody či inej ujmy spôsobenú nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom týkajúcim sa Maloletej, a to najmä, nie však výlučne, podľa zákona č. 514/2003 Z. z., o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, a to ako pri predbežnom prerokovaní nároku, tak v prípadnom súdnom či inom konaní“*. V splnomocnení je tiež uvedené, že sa týka aj zastupovania sťažovateľky advokátom *„... v konaniach pred Ústavným súdom Slovenskej republiky...“*.

26. V tejto súvislosti pozornosti ústavného súdu neušlo, že predmetné splnomocnenie bolo udelené 28. decembra 2015 (približne 3 roky pred podaním ústavnej sťažnosti) predovšetkým na zastupovanie sťažovateľky v konaniach pred všeobecnými súdmi a vo všeobecnosti síce na zastupovanie pred ústavným súdom, ale bez toho, aby obsahovalo nezameniteľné a dostatočne určité označenie predmetu konania o sťažnosti. V prípade udelenia splnomocnenia advokátovi na zastupovanie pred ústavným súdom v konaní o sťažnosti smerujúcej proti priet'ahom v súdnom konaní je potrebné, aby splnomocnenie

obsahovalo presné označenie všeobecného súdu a konania, v ktorom má podľa sťažovateľky dochádzať k priet'ahom.

27. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že nedostatok v zákonom predpísaných náležitostiach, aký vyplýva z podania sťažovateľa, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom. Z publikovanej judikatúry jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010).

Ústavný súd v tejto súvislosti už vo svojom uznesení, sp. zn. II. ÚS 117/05 z 11. mája 2005 uviedol: „Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.“

Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokát).

28. Uvedený nedostatok zákonom predpísaných náležitostí sťažnosti sťažovateľky je opätovným dôvodom na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

29. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

30. Ústavný súd v závere nad rámec pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu dochádza k zbytočným prieťahom aj napriek tomu, že bola podaná sťažnosť predsedovi okresného súdu na prieťahy v napadnutom konaní, predložila sťažovateľka v tejto veci ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2018